

СТРАЖА

ГЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Издаје сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Стан редакције и администрације
Космајска ул. бр. 21.

Огласи се дају у администрацији
Цена утврђена —

Неплаћена се не примају
Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новца и све остало
што се односи на лист, слати вла-
стима на листу.

Адреса за телеграмме:
СТРАЖА — БЕОГРАД

Претплата за Србију на пошти:

НА ГОДИНУ	дин. 12—
ШЕСТ МЕСЕЦИ	6—
ТРИ МЕСЕЦА	3—
ЈЕДАН МЕСЕЦ	1—

Претплата за иностранство на пошти:

НА ГОДИНУ	дин. 30—
ШЕСТ МЕСЕЦИ	15—
ТРИ МЕСЕЦА	7-50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Аустријанци у Мачви

Сутра „Стража“ доноси чланак под горњим насловом. Чланак је писао Слован по народности, који је до пре неколико година био аустријски активни официр. Због свога отвореног национализма и Словенства он је морао да ликвидира са војском и каријером.

Скрећемо пажњу нашим читаоцима да не пропусте, а да не прочитају овај чланак.

ГЛИША МАРКОВИЋ

На Мачванском Бојишту

— Сјајна Мачва. План Аустро-Угарских војсковођа. Предосећаја, и величанствена црква —

Х, ала Аустро-Маџронци, како се по њиховим напорима у овоме нашем светоме рату види, нису још дорасли, да мисле о животу и других малих — флорички слабих — народа и држава! Они чак нису могли, али нису хтели да процене време данашњег века у коме живемо, да и сама природа код малих и слабих народа и држава, развија и усавршава човечија ум, и упућује их да се и сами боре за свој живот, за свој опстанак као народа и државе у целини.

Себични, и ратоборни умови ових насилника, живе још у средњовековном добу! Добу отмица и превара! Зато они немогу ни да се свикну на данашњи мирно-културни и морални живот, који је намењен добу мира слог и заједници свих народа свију вера, у коме просветни постоли мира и слог иду чак и до таквих граница, на којима се сусрести сви просветно-културни апостоли, и просветити о даљој заједничкој функцији света и свију народа када би се остваривала идеја, свете Христове науке.

За ту свак идеју бори се данас Тројни Споразум: Русија Француска и Енгле, к коме и наша мата Собија припада тој

цветој идеји, у којој би човечанство давало душом од тешких ратних напора, жртава, и људских и материјалних, противе се, две велике силе Немачка и Аустро-Угарска монархија, на очиглед васкољког морално културног света!...

Први ударак који је Аустро-Угарска војска наменила нашој војној снази, словљен је у питојој Мачви! у којој је престо година и слави Војска Кара-Ђорђе разбио Турке код Мишара, на јуначком мегдану. Са другам ударцем после три године и Велики Милош разбио је силан број потурца код Дубља а данас пак, праћућ Војска Кара-Ђорђе, његово величанство престолонаследник Краљевих Александар, као врховни командант Српске војске разбио је силну Аустро-Угарску војску, опет у питојој Мачви. Са овим пак поразом Аустро-Угарске војске, као нашег највећег вековног непријатеља, биће у име Бога овај ударак за њега, и његову владавину, последњи, јер тек сада иде сила Руска војска, да му припреми вечну кућу, у којој ће своје велике грехове исплатити,

а многобројни његови народи, ослободиће се вечитога тиранисања. А ми?... Бог је велика наша праведна борба, довеће нам проширење границе, и уједињење још неослобођеног Српства, а под светлом круном Отаца Србије — Кара Ђорђево династије... Живела храбра Српска војска! Слава палим борцима на Мачванском бојишту!...

(Свршиће се)

Работ

Трка за оденом

Одмах првих дана по бомбардовању он (виши државни чиновник у пензији; љубитељ декорација и поштоваца, и то следи поштоваца, оних који имају бар најмање три декорације; среће ме и после здрављења рећише ми: Ја сам у станици добио кола до Раље, идем за Ниш. Ко ће све ово издржати! Просто сам нервозан постао. Хајде ако оћеш и ти! Биће и за тебе места. Боље је бежати но се излагати опасности! Оно ја не марим да погинем, али бар онда да паднем на бојном пољу, а не овako кукавички! Одбио сам га. Нисам ни покушавао да га задржим, јер сам видео да га је страх већ сасвим урнисао.

После непуне недеље дана један лист је донео вести из Ниша, да ће еви они Београђани, који су остали у Београду, бити одликовани јарочним медаљама. На дан два (после публицистије ове вести срео сам олет њега. Не мало сам био изненађен,

— Одкуда ти, човече?
— Ја? Па ја сам стално био овде!
— Исцрпува се он!
— А Ниш?! — поосећам га ја.
— А ја, па ја сам тамо био званичним послом! Као специјални курир!

Док сам се ја још чуо овој његовој лажи, он ме сасвим мирно упита: Богити, где и ко то врши упис Београђана осталих у Београду?

Ваљаво, орден је у стању све да учини.

Апис.

Ческа у пламену

— Царев дан — Бурне демонстрације — Намесник Бени! — Хапшења. — Јадни Хоуарка. —

Праг, 10. авг.

Царев дан, који је до скоро у Ческој прослављан на веома свечан начин, прослављан је о-

вога пута уз салну вику: апсурд! Још од ране зоре прашке улице биле су прекријене жандармима. Намесник Ческе граф Тун, издао је био наредбу, којом се забрањује скупљање у групама. После свечане службе, којој су присуствовали само чиновници настало је у намесничкој палати примање.

Од угледних људи нико није отишао на честитање! То је намесника толико озлоједило да је послао неколико фијакера са жандармима и наредио им да му и насилно доведу угледне политичаре.

Ово насилје изазвало је ужасну глушење негодовање у народу. И у вече у месту свечане бакље народ је демонстрирао. У крвавој тучи, рањено је неколико жандарма а неколико их је убијено. Многи жандарми — Чеси, бацали су своје пушке изјављујући, да неће да цуцну на своју браћу и придружавала се демонстрацијима.

Пред намесничком палатом су демонстранти отпевали, Хеј Словени! и разлупали су прозоре.

Тек јака оделења војске успела су да растерају демонстранте. Ухапшен је велики број угледних Чеха. Међу осталим и Крамарж; Масарж је само под надзором.

Добри и симпатични Јан Хоуарка стрпан је у дугину. Његова радња сва је уништена.

ЈУЧЕ

— Јављају да су живи —
Београд, 13 авг.

После дводневног ђутања наше комшије су се опет јавиле. Да би нам јавили да их је после мачванске погибље остало још, Аустријанци су јуче око 3 часа по подне избацили неколико топовских метака.

Видећи да им са наше стране не одговара, они су се брзо ућутали.

Јављају се људи, тек колико да знамо да су живи!

Наши пријатељи

Јан Крек, угледни словеначки родољуб и велики Словен и пријатељ нашег народа.

„Моја је душа у Србији!“ узвикнуо је овај брат Словенац у сред Беча, када су тамо стигле прве вести о херојској победи Срба над Турцима.

Услед Др. Шустерчића, овај врсни наш пријатељ повукао се из политичког живота. Како тиме није ни мало умањен његов значај и његов утицај, то је он пре неколико дана ухапшен и као таоц затворен у љубљанском затвору.

Преко Дрине

Како су наши храбри војници испратили културтрегерску мачвену ексцеленцију

ФЕЛТОН

Извест леле Јелене

— Један сензациони догађај у једном отменом подрму —

Г. Директоре

Од када сам дошао у овај отмени подрум, доживео сам доста догађаја.

И прво да вам кажем, ја не жалим ни мало, што ме је госпа Јуца мајурила. Онај отмени подрум прави је благодат за мене. Овде сам сазнао многе ствари, које ће без сумње и наше читаоце интересовати, нарочито сада, када се о многим стварима не сме писати. Јер, оловка меумесног цензора јак је заштитена и чека само прилику, па да превуче.

А после и Торлачки разлог иду у прилог овоме.

Као прва вест, којом ју нас известити из овог подрума јесте, да су г. доктор и г-ђа до-

торка послали у Скопљу телеграфским путем благослав Јованки и Јоци, а за там су и сами отишли у Скопље да врате бегулице.

Док парна машина брекће и носи г-ђина доктора и г-ђу докторску у Скопље дотле се овдо одиграла још једна сензација:

Лела Јелена, или како је из милошти зову Леле, пре три дана капнула је шеснаест година и јуче је своје младо срдицање отворила и своје јале поверила својој мами.

Г. Директоре, дозволите да вашу читалачку публику упознам са лепом Лелом и њеном мамом.

Пре једно седамнаест година лела и симпатична госпођица Петровићева удала се за матора и ружна господина Гукловића, банкара из главне чаршије. Тај догађај направио је читаву револуцију.

Сви су твдили како је госпођа Петровићка просто жртвовала своју ћерку, да би само и даље имала узга се г. Буквића. Али али језици нису се са-

мо на томе задржали. Говорило се, како је госпођа Петровићева пошто по то морала да се уда, да не би осрамотила процицу. Бајата, био се умешао неки коњачки поручник. И многи су сажаљевали г. Буквића, који је излетео на лепац, као комарац на свећу.

После трогодишњег брака г. Буквић је једно јутро освануо мртв. Ударила га капља. Зла језици опет су чинили своје. Говорило се, како је он напрасно пресвиспо, јер је из непобитацк дожеза уверен, да мала Лела и није његово дете већ.....

Г-ђа Буквић, деветнаесто годишња удовица са двогодишњом ћерком, повукла се после смрти свога мужа у своје родно место, у малу паланчицу С. и ту се сва посветила нези око своје мале ћерчице. Дани су пролазили, а за њима и године. Од мале Леле порасла велика припоураста шипараца, која је изазивала погледе мимопролазника.

Догосипугарана госпођа Буквић прележала се у Београд, да би својој ћерци прибавила

што више друштвеног „шлифа“. Као свака добра мати уписала ју је у „таншул“ и узела јој учитељицу за клавир и француски језак. И за кратко време од паланчаке створила се варошанка првог реда.

Госпођа Буквићка је са првог зора подрумског сасе видела. Видела је како њену малу Лелу прати неки млад господичић си жвараде шеширом. Иако је киша једва промицала, он је ипак чврсто припијен уз њу држао раширен амреп. Обоје су ишли, ћертали и смејали се.

Госпођа Буквићка била је као скамењена. Са скупљеним обрвама, и неколико бора на лицу, погледала се угледало, да се увери о строгом изразу свог лица. Затим је села на кнабе и трудећи се да буде мирна очекивала је Лелу. Лела утрча у ружи јој је висно блок за ноге, на коме је златним словима било написано „Музика“. Још зарумевана од разговора била је авијески дивна. Она похвата мами да је пољуби, али

је ова одби. Лела стаде запремашења.

— Прво да се обрачунамо! — рече г-ђа Буквић строгим и хладним гласом. Лела је ђутала ноте јој испадлоше из руку, а у великим итавим очима затрепта голубња душа и невиност.

— Где ти ће само, колико уме да се претвара! — Госпођа Буквић је била стрчшна овога тренутка. Из њених очују, тридесетогодишње удовице сјала је ужасна ватра. Мала Лела била је поражена. Очи је оборила доле и замало па је из њих почела да капље бисер-роса. Затим је пала мајци у крило и своју црнопурасту луду главу сакрила ју у недра.

Ледена панца око мајчина срца почео је да се криви. Она је помислила по коси. — Добро, ле, немој одмах да вљачси. прво ми кажи, које тај господин, што те је данас пратио.

— Милан Петровић! —
— А шта је?! —
— Првнић! апсолвиран правник! —
— То исто толико знам колико и ништа! —

— Али за бога мамице та он је богат. Његов је отац посланик и веома стоји добро код министра Милана ће министар да узме код себе. Он је јако болестан! —

— Да узеше га за практиканта! Али сада све једно, од кад се ви познате?! —

— Од пре два месеца. Ах мамице, да знаш само како дивно игра Свара најредно у клавир. Он ће ове године положити и дипломски испит. То ми је казао, и тада ће га министар узети код себе у канцеларију.

— Добро, добро, али како си се ти са њиме упознала! — Ја, па, овај, праља је киша и он ми је понудио свој кашобран!

— И он те је допратио до куће. А сада те редовно прати до подрума. Јел — тако?! —

— Лела је ђутала. Затим рече: ти си га требала одбити! — Одбити. Али како сам могла, кад је био тако јако услужан.

(Свршиће се)

БОРБА НАРОДА

АНВЕРС

Изјава једног члана владе

Париз, 12. августа

Један члан белгијске владе, у разговору са кореспондентом „Тана“, изјавио је, односно одлуке Белгије да концентрише своју војску у Анверсу и да је главни циљ белгијског генералштаба: веза белгијске војске са француском и енглеском војском. Потпомогнута трупама, које су сада довољне, и демонстрацијама белгијске војске, која се повукла у Анверс, француска војска, која се налази на левој обали Меза, нанеће тешке губитке непријатељу. Најзад, белгијска ће војска и даље непрестано притискивати непријатељево десно крило и принудиће га да одвоји велики број трупа, како би маркирао то место. За ситуацију се, дакле, може рећи, да не задаје бригу.

СИТУАЦИЈА

Имеђу Гада и Брисла пранинута веза

Лондон, 12. августа

Рајтеров Биро има телеграме из Гада, којима се јавља да су саобраћајне везе између Гада и Брисла прекинуте. Из Анверса у једном синоћнем комуникеу јавља се, да је ситуација чиста. Немачке коњичке патроле круже око Брисла, пресецајући саобраћајна средства између Брисла—Анверса и центра земље.

Румунија и Бугарска

Погранични инциденти

Софија, 12. августа

Р дови инциденти на румунско-бугарској граници своде се на неколико избачени метака на муслиманске крадљивце, који су прешли на бугарску територију да краду рогозину. На њих се пуцало тек пошто су о томе извештени румунски погранични стражари.

Арбанија

Арбанци још увек тражи да се кнез удаљи

Рим, 12. августа.

„Агенција Стефани“ јавља из Валоне под 23.:

Муслимански побуњеници логорују на обалама реке Бојуше. Тог дана дошли су из Драча румунски официри и подофицири, које је послао кнез Вид ради прегледа шанчева, које су подигле владине трупе. Устаници су тражили од становништва вароши Вијери да се не противи њиховом улазу у варош, како би се избегло узалудно проливање крви. Сви непрестано траже да кнез Вид буде удаљен и да се у Валону побеге турска застава. Варошке власти су тражиле 24 часа ради договора. Многбројне фамилије отпутовале су у Италију.

ФРАЊА ЈЕ БОЛЕСТАН

Последњи догађаји просто су дотукли аустријског ћесара

— Наш извештај —

Будим-Пешта, 12. авг.

Последњи догађаји на бојном пољу, на коме су аустријанци страдали горе но на Кениггрецу направили су веома тешку ситуацију у Бечу.

У први мах у Беч су стигле вести нејасне. Главни штаб није смео да јави праву истину тек после када је грађанство посредним путем сазнало за катастрофалну несрећу и кад су бечке улице биле прекривене масом која је тражила да се исход борбе објави, тек тада је издан билтен. Али и у њему није све верно описано.

Власти су објавиле да се борба још води и да су досадашњи резултати, иако су пале многе жртве, ипак повољни.

Чим је шефу владе стигла вест о поразу, он се одмах одвезао у двор где је са царем конференсио. Затим је сазана пуца министарска седница. Вест о поразу и о безбројним жртвама утицала је на цара поражавајући. Као му је саопштен, он је пао у несвест, и дуго је онесвесан лежао. Лични лекар одмах је позван. Престолонаследник Карло Франц, који се налази у Галицији са својим луком, позван је телеграфским путем да се врати у Беч.

У круговима блиским двору страхују за цара. За сваки случај сви чланови царског дома, који учествују у крунском савету, позвани су такође у Беч.

О царевом болести одмах је извештен берлински двор.

Срб.

Из Рима

— Избор Папе —

Рим, 12. августа

Конклав ће отпочети 18. август. „Боржале Италија“ јавља, да је, на неколико дана пред смрт, Папа диктирао нова правила за будући конклав. Он је већ био лишио стране државе свакога права вета, ослобођајући на тај начин конгрес кардинала сваког утицаја световне власти.

Фрањина болест

Катастрофа се очекује

Беч, 12. авг.

Здравље цара Фрање Јосифа погоршало се и задаје велику бригу његовој околини. Бојазан је сваког тренутка од катастрофе.

Немачка се затрчала

Изјава Делкасе-а

Париз, 12. августа,

Делкасе изјавио је једном кореспонденту „Коријере дела Сера“:

Немачка се слепом затрчала у сукоб; није ништа ни видела, нити што год разумела. Она није је приметила еволуцију Русије и држала је да се Русија неће смести ни мрдути. Немачка никад није веровала у интервенцију Енглеске. Говорећи о неутралитету Италије, г. Делкасе је додао, да су Француска и Енглеска готове да даду Италији Трст и Превласт у Јадранском мору.

Немачка

Трговина је упропашћена

Берлин, 12. августа,

„Норд Дајче Алгемајне Цајтунг“ констатује, да је немачка трговина потпуно упропашћена—

Наредба Данцишком гарнизону

Цар Виљем наредио је трупама у Данцигу, да се бране до последњег тренутка.

Селидба Аустријанаца

А-Угарски амбасадор напушта Лондон

Бенова, 12. августа,

Аустро-Угарски амбасадор у Лондону, персонал амбасаде и 260 аустро-угарских поданика стигли су овам из Енглеке на једном енглеском пароброду. Они су олавно отпутовали једним специјалним возом. Беновски префект поздравио је амбасадора у име италијанске владе.

Борба у ваздуху

Француска

Међу државама на свету Француска у области ваздухопловства стоји на првом месту. И са бројем ваздушних лађа и њиховом квалитетом, као и бројем пилота и љубитеља овога спорта, Француска односи рекорд. Њени авијатичари како војни тако и грађани односили су до данас прве награде и на светским утакмицама били су увек победници. За овај успех и ово равније авијатике заслуга е до самих грађана, који не презају ни од највећих жртава, само да би њихова нација била прва међу првима.

Као и у Италији и у Француској је темељ авијатичарски ударен приватном иницијативом. За веома кратко време скупљено је 6 и по милиона франка. Та је сума дата држави и она је купила 208 аероплана. Као ретко која држава Француска је изукрштана епатним станицама. Њихов се број рачуна на 100.

Колико важности Французи

поклањају авијатичи, види се најбоље по томе, што је преко половине етапних станица распоређено дуж немачке границе.

По броју аероплана Француска надмаша све државе. На 2500 пилота, од којих су 1200 војених, Француска има 1000 аероплана.

У Француској има 30 фабрика у којима се израђују аероплани и врше разне преправке; од њих 10 је у државним рукама.

Од ове године у Француској војној ваздушној флоти, уведене су нове реформе, [које одговарају савременим потребама.

По тим реформама Француска вазд. флота подељена је у три јединице; чаји су центри у Версаљу, Мобежу, Вердену, Тулу, Белфору, Лиону, Ремсу, Сен Сиру, Шалону. Сви војни аероплани и лађе израђени су у Француској најбоље су конструиране. Поред овако огромног броја аероплана Француска има 18 ваздушних лађа, које са успехом могу да парирају „Цепелиновим“ лађама. Од ових лађа 6 их је II класних крстарица чија је запремина по 10.000 m³

У опште Француска ваздушна флота је најбоље опремљена. Бојеви који се на запада Европе воде, а у којима и ону тако успешно дејствује, то се показали.

Аустријанска зверства

— Бежећи испред наших победоносних трупа Аустријанци су починили ужасна зверства —

Крагујевац, 12. авг.

У Шапцу се наишло на нечувена аустријска зверства. При свом повлачењу Аустријанци су поклали све оне наше војнике, које су била заробили при свом уласку у Шабац.

При прегледу разбојништа у Јадру наилази се на масу побијених и рањених аустријских официра и војника. Само на једном месту, у Ливади, код Беле Цркве, укопана су 664 леша, још већи број лешева нађен је на простору између Бастава и Мијоковца.

Из места кроз која су прошли Аустријанци страшне вести стижу. Мачва и Подриње представљају пустош и рушевине. Све што од становништва није могло умаћи побијено је. Према исказу заробљеника, аустријске трупе добиле су наредбу да обесе све који се против Аустрије боре, да српска села пале и српско становништво побију. Тој наредби аустријске су се трупе дивљачки одзвале.

У Лешници су вешани и стрељани људи и деца од десет година. У околини Белог Камена страшна зверства почињена су над странцима, женама и децом. Командант коњичке дивизије лично је видео на путу ка Чокешињи пет мушких и три

женска леша унакажена. По казивању мештана, аустријски војници, Мађари и Немци, клали су и пекли жене и децу и старије људе.

Аустријанци су опљачкали и разрушили Лозницу; стрељали су и замрзарила 19 везаних сељака и њихове лешеве оставили на улици. Село Прњавор уништено је. У околини његовој Аустријанци су палили села узимала храну и одрасле младе одвојили собом. Док су аустријски војници претварали у пустош Мачву и Подриње, гомили крвожедних Муслимана, које је власт најмилла, вршиле су покољ над српским становништвом у Босни. По исказу Бегунаца из Плевља, Мухамеданци су у Фочи извршили ужасно кљаче српскога живља. Испред свих аустријских колона иду руље наоружаних Муслимана, која убијају мирно Хришћанство.

Грци и Бугари

— Грци чине компезације — Софија, 11. авг.

У софијским званичним круговима увело се говори о компезацијама, које ће Грчка учинити Бугарској. Тако, по тим гласовима Грчка ће уступи Бугарској Серез, Драму и Кавалу. У замену за то Бугарска ће влада закључити са Грчком трговински уговор.

Преговори око овог питања као и око трговинског уговора водиће се у Софију. Са Грчке стране преговоре ће водити Заимис и Политис, начелници министарства привреде и министар спољ. послова

Последње вести

— Аустријска флота у Кини —

Лондон, 12. августа.

Аустријска влада наредила је својој крстарици „Царица Јелисавети“, која се налази у Кијоу Чајо, да се разоружа.

— Досадашњи немачки губитци у Вогезима —

Париз, 12. августа

У једном званичном комуникеу дат је кратак преглед војних операција у Вогезима и неутралној Зони, у којој су немачки губитци 6 пута већи него француски.

— Мароко против Немачке и Аустрије —

Берлин, 12. августа.

Немачка отправник послова у Тангеру добио је мароканске владе свој путке испрве и био приморан да се одмах укрца на француску крстарицу „Касар“ која га је одвела у Сицилију.

Беч, 12. августа

Мароканска влада предала је путне исправе аустро-угарском отправнику послова у Тангеру и приморала га да одмах отпутује на француској крстарици „Касар“, која га је довела у Сицилију.

— Борбе око Шарнеора —

Алверс, 12. августа

Води се крвава битка око Шарнеора, али још без дефинитивног резултата. Варош је неколико пута била узимана и враћана.

— Остенд и Бриж —

Лондон, 12. августа

Немци брзо наступају ка Остенди и Брижу, које намеравају да заузму. Вероватно је чак да су они већ у Остенди.

ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

Јосифа Јаролимка

КОД

„Домаћице“
Кнез Михајлова улица број 14.
Отворена је и сада